

Farkas Péter – Papházi Tibor – Székely András

Köldökszínór Program első évének tapasztalatai

Betekintő: A tanulmány legfontosabb megállapításai

2018. január 1-től a magyar családpolitika átlépte a határokat és két támogatását biztosítja a határon túl élő magyar közösségek számára is. A Köldökszínór program lehetőséget teremt arra, hogy minden anyakönyvvvel vagy magyar igazolvánnyal rendelkező kisbaba után anyasági támogatást és baba-

kötvényt folyósítson a magyar állam. 2018 folyamán összesen 9 784 benyújtott anyasági támogatás iránti igény érkezett a Magyar Államkincstárhoz. A támogatások kétharmadát a Kárpát-medencében született gyermekek után kérték. Az igénylések valamivel kevesebb, mint harmada Európa egyéb részeiről érkezett, és a kérelmek kevesebb, mint 2 %-át küldték Európán kívülről.

Minden magyar gyermek kincs, szülessen bárhol a világon!

Bevezető

2018. január 1-jén a magyar családpolitika átlépte a határokat és két támogatását biztosítja a határon túl élő magyar közösségek számára is. Ezzel egy újabb kapocs jött létre a Magyarországon kívül élő magyar családok és az anyaország között.

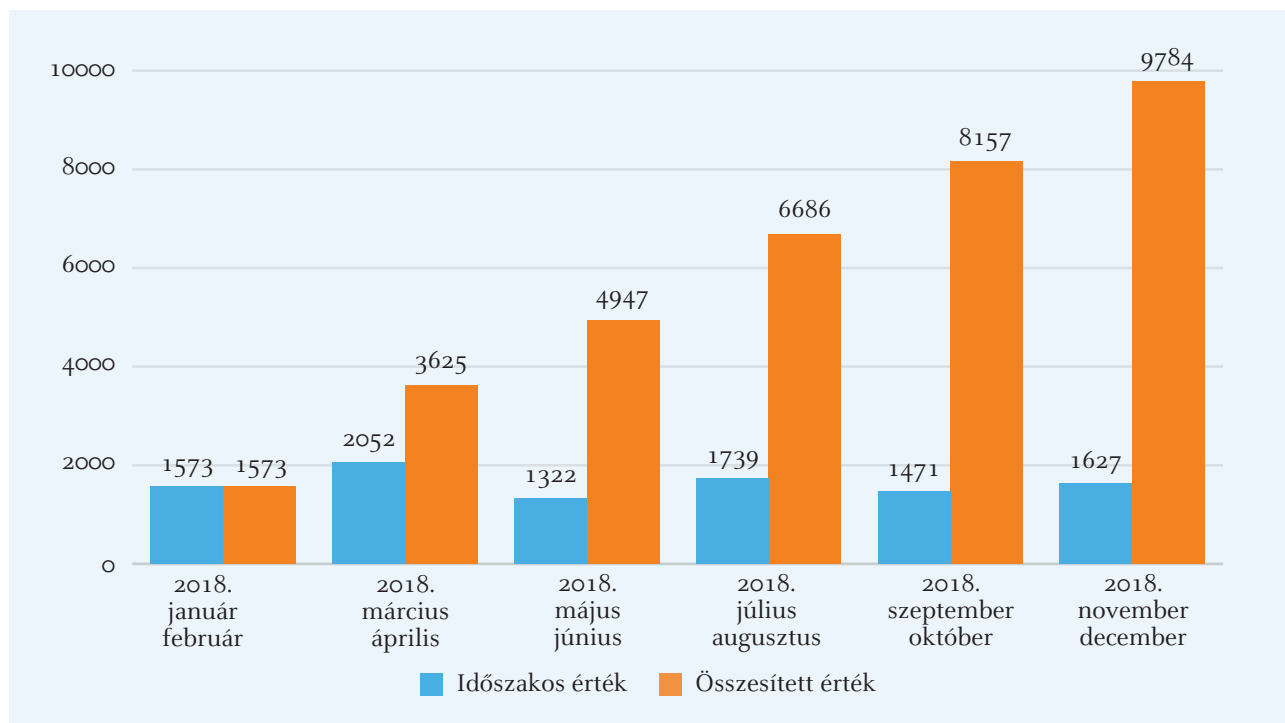
A Családok évében és a Külhoni Családok Évében bevezetett Köldökszínór program lehetőséget teremt arra, hogy minden anyakönyvvvel vagy magyar igazolvánnyal rendelkező kisbaba után anyasági támogatást folyósítson a magyar állam.

A gyermekek életkezdéséhez nyújthat támogatást a babakötvény, mely szintén elérhetővé vált a határon túli magyar családok számára. A program elindítása mellett, hogy anyagi támogatást nyújt a külhonban élő magyar családoknak, egyúttal tovább erősíti az anyaország és a külhoni magyarok közötti kapcsolatot, kifejezve azt, hogy számunkra minden magyar gyermek kincs, szülessen bárhol is a világon.

2018 folyamán összesen 9 784 benyújtott anyasági támogatás iránti igény érkezett a Magyar Államkincstárhoz. A támogatásokat olyan magyar gyermekek után kérték, akiknek a kétharmada, 6 597 fő a Kárpát-medencében született. Az igénylések valamivel kevesebb, mint harmada Európa egyéb részeiről érkezett, és a kérelmek kevesebb, mint 2%-át küldték Európán kívülről. Babakötvényt 8 513-an igényeltek, melynek a háromnegyede Kárpát-medencéből érkezett.

A program keretében közel 10 ezer igénylés érkezett egy év alatt. Az anyasági támogatást igénylők száma kéthavi bontásban 1300 és 2000 fő között mozgott. A legmagasabb március-áprilisban volt, amiből a program elindulását követő érdeklődés látható. Azt követően kisebb-nagyobb eltéréssel, de 1500-1700 igénylő között állandósult.

1. ábra: Anyasági támogatást igénylők száma a határon túliak körében

Az igénylők nagyobb része, bő kétharmada a Kárpát-medencében született kisbaba után kérte az anyasági támogatást. A kérelmek kevesebb, mint harmada Európa más országából érkezett, 1,8%-a Európán kívülről.

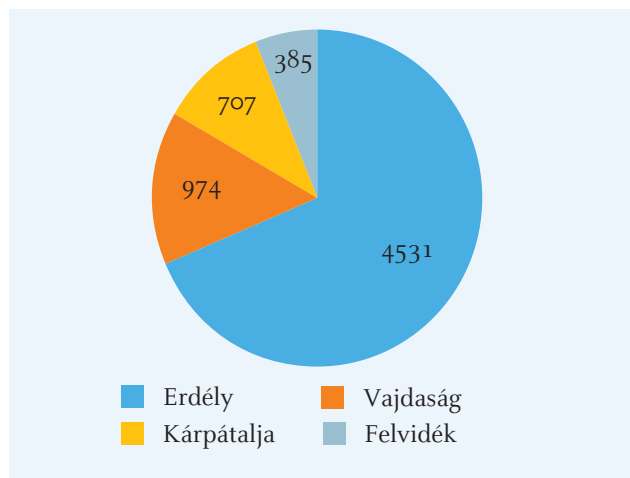
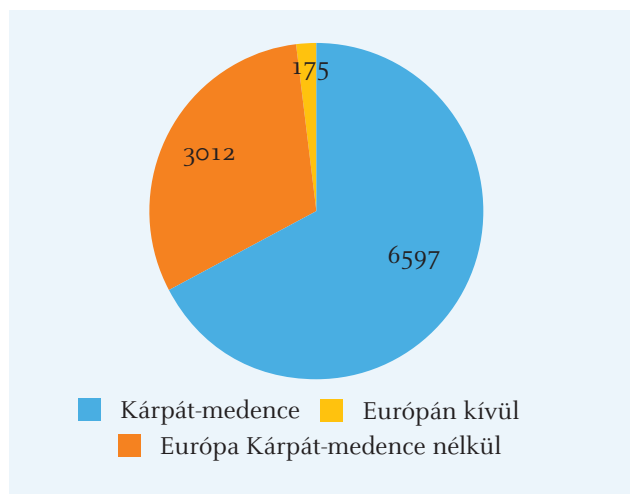
A Kárpát-medencéből a legtöbben Erdélyből igényelték az anyasági támogatást, az összes igénylés 46%-a innen érkezett. 10%-a a Vajdaságból, 7%-a Kárpátaljáról és 4%-a érkezett a Felvidékről.

A babakötvényt kevesebben kérték, mint az anyasági támogatást. Babakötvényt az anyasági támogatást igénylők számához viszonyítva a határon túliak 95%-a, az Európában, de Kárpát-medencén kívül élők kétharmada (69%-a) és a diaszpórában élők 85%-a igényelte.

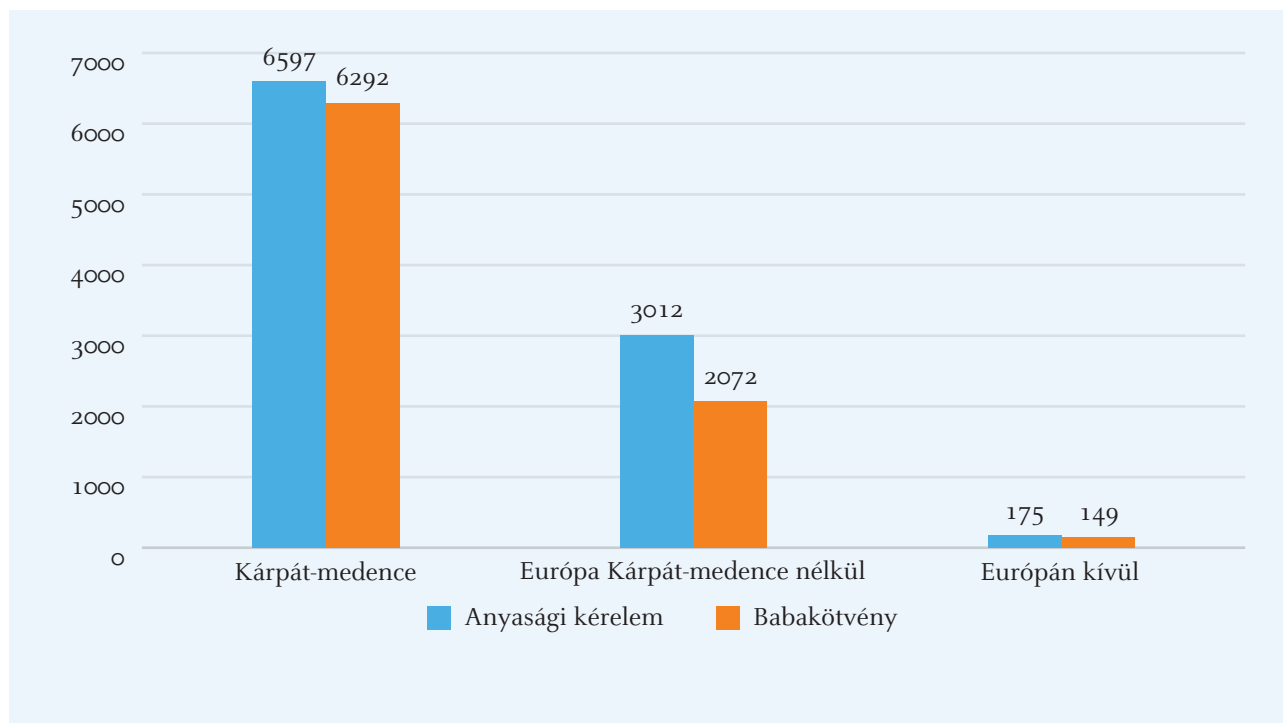
Valamennyi határon túli területen megfigyelhetők kisebb időszakos hullámzások az igénylések számában. A beérkezett kérelmek számából látható, hogy Erdélyben például nyár és ősz elején volt némi visszaesés.

3. ábra: Anyasági támogatás területi megoszlása Kárpát-medencében

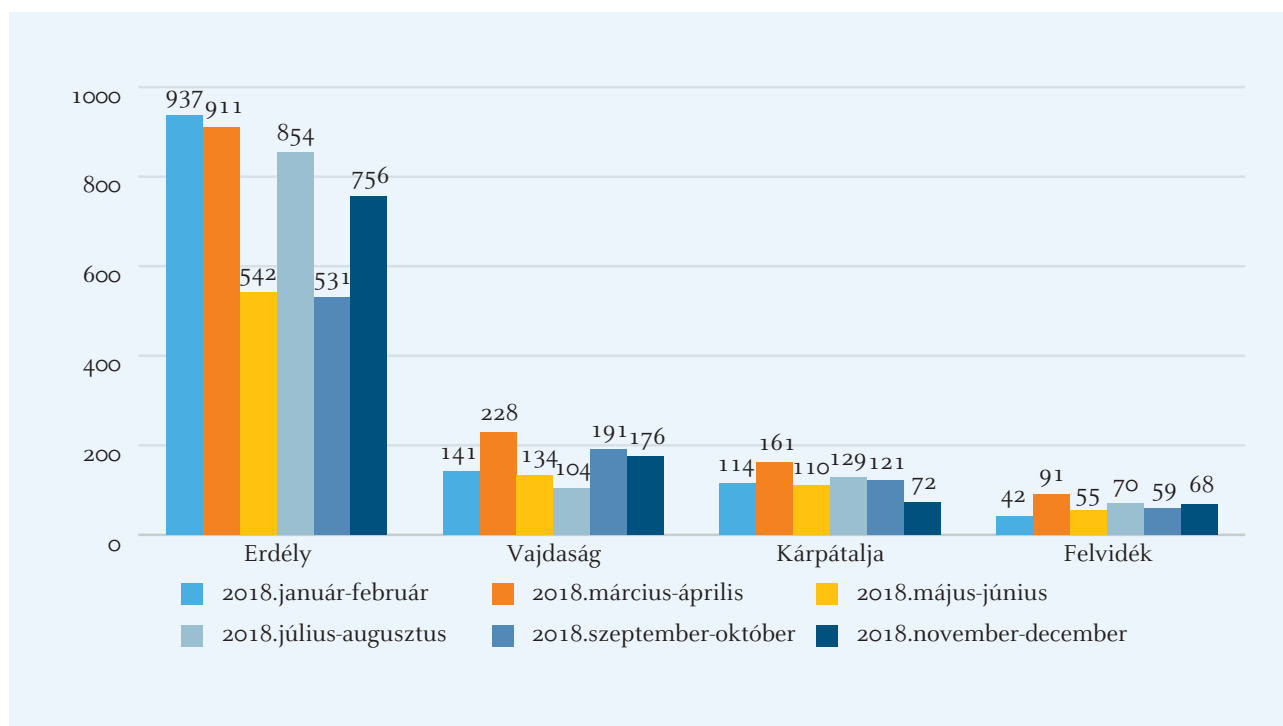
2. ábra: Anyasági támogatást igénylők területi megoszlása (2018. január-december)

4. ábra: Anyasági támogatást és babakötvényt igénylők száma

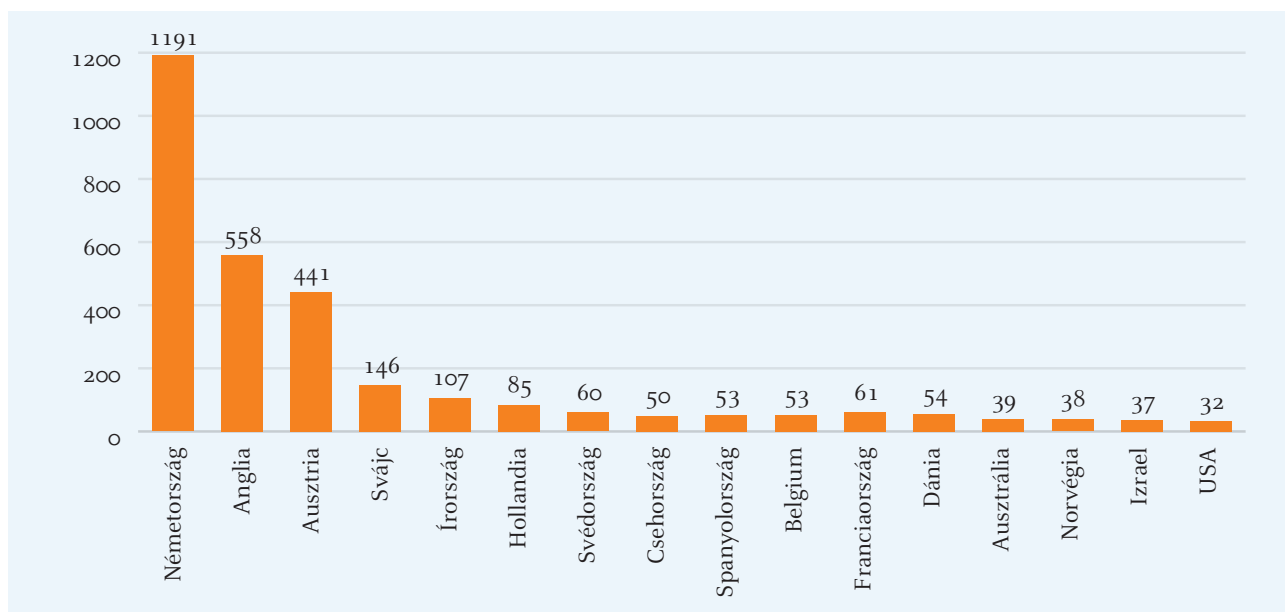
5. ábra: Anyasági támogatást igénylők a Kárpát-medencében, területi és időszakos bontásban

A Kárpát-medencén kívül legtöbbször német nyelvű országokban és Nagy-Britanniában vettek részt a Köldökzsinór programban. Németországból az összes kérelem 12%-a, az Egyesült Királyságból a kérelmek 6%-a, Ausztriából 4,5%-

a érkezett. Összesen 55 ország magyar családjai kapcsolódtak a Köldökzsinór programhoz, minden lakott kontinensről érkezett támogatási igény 2018 folyamán. 31 országból 10 vagy annál kevesebb kérelmet adtak be

6. ábra: Anyasági támogatást igénylők a Kárpát-medencén kívül

A Köldökszínór Program ismertsége

A Nemzetpolitikai Kutatóintézet (NPKI) és a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért (KINCS) a 2018-as Külhoni Magyar Családok Éve program keretében kérdőíves felmérést végzett összesen 2600, 18-49 éves személy megkeresésével négy magyar külhoni nagyrégióban (Kárpátalja, Vajdaság, Felvidék, Erdély). A kutatás többek között a Köldökszínór program ismertségét is vizsgálta.

Mindkét támogatási forma esetében többen voltak olyanok, akik nem hallottak ezekről, mint akik igen. Az anyasági támogatások esetében a megkérdezettek 10%-a nem tudott, vagy nem

akart nyilatkozni a feltett kérdésről (1. táblázat), 46% hallott erről a támogatásról, és 5,9% kisgyermekes szülőként igénybe is vette. A babakötvény esetében ezek a számok valamivel alacsonyabbak, 36% hallott róla és 2,7% (70 fő) vette igénybe.

A megkérdezettek közel fele nem hallott a Köldökszínór Programról (45% az anyasági támogatásról és 50% a babakötvényről). A felmérés során az is kiderült, hogy értelemszerűen inkább a gyermekes megkérdezettek ismerték a Köldökszínór program ellátásait. A gyermekteleneknek a kétharmada nem hallott a támogatásokról.

1. táblázat: Köldökszínór programon belül anyasági támogatás és a babkötvény ismertsége a gyermekes szülők körében

Ismertség	Anyasági támogatás		Babakötvény	
	fő	%	fő	%
Hallott róla és igénybe is vette	152	5,9	70	2,7
Hallott róla, de nem vette igénybe	1025	39,7	938	36,3
Nem hallott róla	1151	44,5	1288	49,8
Válaszhiány	256	9,9	289	11,2
Összesen	2585	100,0	2585	100,0

A magasabb iskolai végzettséggel párhuzamosan emelkedett a támogatás ismertsége és igénybevétele (2. táblázat).

2. táblázat: Köldökszinór Program ismertsége iskolai végzettség szerint,% ¹³

Iskolai végzettség	Hallott róla és igénybe is vette	Hallott róla, de nem vette igénybe	Nem hallott róla	Összesen
Köldökszinór Programon belül anyasági támogatás ismertsége				
Alapfok vagy kevesebb a)	3,5%	31,0%	65,5%	100,0%
Középfok érettségi nélkül b)	5,5%	36,8%	57,8%	100,0%
Érettségi és utáni szakképzés c)	6,2%	44,3%	49,5%	100,0%
Felsőfok d)	9,5%	54,9%	35,5%	100,0%
Összesen	6,6%	44,1%	49,4%	100,0%
Köldökszinór Programon belül babakötvény ismertsége				
Alapfok vagy kevesebb a)	1,2%	29,0%	69,8%	100,0%
Középfok érettségi nélkül b)	1,3%	32,6%	66,2%	100,0%
Érettségi és utáni szakképzés c)	2,7%	40,9%	56,5%	100,0%
Felsőfok d)	6,0%	52,7%	41,3%	100,0%
Összesen	3,1%	40,9%	56,0%	100,0%

Az egyes országok között jelentős különbségek mutatkoztak a Köldökszinór program ismertségét illetően. Felvidéken hallottak róla a legkevesebben és Kárpátalján hallottak róla a legtöbben. (3. táblázat).

¹³ a) Általános iskola vagy kevesebb, illetve nem járt iskolába. b) Szakmunkásképző. c) Szakközépiskolai érettségi; elméleti líceumi/gimnáziumi érettségi; posztliceális, középiskola utáni szakképzés (nem főiskola!). d) Főiskola, egyetem, egyetem utáni képzés (PhD).

3. táblázat: Köldökszinór Program ismertsége országok szerint, %

Ország	Hallott róla és igénybe is vette	Hallott róla, de nem vette igénybe	Nem hallott róla	Összesen
Köldökszinór Programon belül anyasági támogatás ismertsége				
Románia/Erdély	7,5%	44,9%	47,6%	100,0%
Szlovákia/Felvidék	2,7%	31,5%	65,8%	100,0%
Szerbia/Vajdaság	8,4%	49,3%	42,4%	100,0%
Ukrajna/Kárpátalja	6,7%	52,3%	41,0%	100,0%
Összesen	6,5%	44,0%	49,4%	100,0%
Köldökszinór Programon belül babakötvény ismertsége				
Románia/Erdély	2,9%	41,2%	55,9%	100,0%
Szlovákia/Felvidék	1,7%	28,5%	69,9%	100,0%
Szerbia/Vajdaság	4,0%	44,0%	52,0%	100,0%
Ukrajna/Kárpátalja	4,4%	52,2%	43,4%	100,0%
Összesen	3,0%	40,9%	56,1%	100,0%

Összefoglalás

A Köldökszinór Programról a bevezetés óta a résztvevők magas száma, valamint a világ minden tájáról benyújtott igények alapján kijelenthető, hogy elérte elsődleges célját, a határokon kívül élő magyar családokkal való szorosabb kapcsolattartást, az erősebb kötelék létrehozását

az anyaországgal a gyermekvállalás tekintetében is, ami kifejezi a magyarság egységét, a magyar gyermekek támogatásának fontosságát lakóhelyüktől függetlenül. A magyar családpolitika egy részét ezzel sikerült exportálni a külföldi magyar családok számára.

Ha a 2018-as hazai születési statisztikákhoz hozzászámítjuk azon határainkon túl született magyar gyermekek számát, akikről pontos információink vannak a Köldökszínór Programnak köszönhetően, akkor 100 ezer feletti születésszámról beszélhetünk. A ténylegesen magyar gyermekként megszülető gyermekek száma azonban világszerte feltételezhetően ennél is magasabb. Ezért elmondható, hogy 2018-ban több, mint százezer magyar gyermekkel gyarapodott a nemzet.

A kutatások, az igénylések száma azt mutat-

ják, hogy a Köldökszínór Program ismertségén még lehetne javítani, hogy a magyar származású újszülöttek nagyobb része részesülhessen a támogatásban. Azért is fontos a megfelelő tájékoztatás, mert a támogatást a gyermek születése után fél éven belül kell igényelni, így ha az érintettekhez későn jut el az információ, akkor elvesztik ezt a jogosultságot. Minél több lehetőséget kell felhasználnunk a program ismertségének növelésére, minél több magyar család összekötésére, a köldökszínór létrehozására az anyaországgal.